

VAN-E MÉG JELENTŐSÉGE A TANULÁSI STÍLUSNAK A JELENLEGI OKTATÁSI VALÓSÁGBAN ÉS HOGYAN LEHET RELEVÁNS A JÖVŐBEN?

VARGANCSIK-THÖRIK Krisztina Iringó

Abstract: Learning is a complex task, the effectiveness of which is influenced by many factors and one of them is the learning style. I assessed the learning style of a sample of 509 8th and 12th grader students using the Szito learning styles questionnaire. The target group of the study has experienced education forced into the online space by the Covid-19 pandemic and belongs to a generation born into a world of digitalisation and internet and well versed in the use of ICT tools, so I was curious to find out what characterises the learning style of the sample and draw conclusions on how learning style can be relevant in the future.

Keywords: learning style, Covid-19 pandemic, learning effectiveness, teaching

1. Bevezető

A 21. századi oktatás egyik legnagyobb kihívása, hogy miként tud alkalmazkodni a gyorsan változó társadalmi, technológiai és pszichológiai környezetbe. A tanulók egyre sokszínűbb háttérrel, eltérő tapasztalatokkal és különböző tanulási preferenciákkal érkeznek az iskolába. A tanulási stílus fogalma – bár a szakirodalomban sokat vitatott – továbbra is fontos eszköze lehet annak, hogy az oktatás személyre szabottabbá, hatékonyabbá váljon. Különösen aktuálissá vált ez a kérdés a Covid-19 világjárvány idején, amikor az oktatás hirtelen az online térbe kényszerült, és a tanulók tanulási szokásai, stratégiái új kihívásokkal szembesültek.

A jelen tanulmány célja, hogy feltárja, milyen tanulási stílusok jellemzik a digitális világba született, információs technológiákban jártas tanulókat, és hogy ezek a stílusok milyen kapcsolatban állnak az online oktatás megítélésével. A kutatás 509 Maros megyei VIII. és XII. osztályos tanuló tanulási stílusát vizsgálta a Szitó-féle kérdőív segítségével, különös tekintettel arra, hogy a tanulási stílus milyen szerepet játszhat a jövő oktatásában. A tanulmány célja nem csupán az elméleti keret bemutatása, hanem gyakorlati következtetések levonása is, amelyek segíthetik a pedagógusokat a tanulók egyéni szükségleteinek jobb megértésében és támogatásában.

2. Elméleti háttér

2.1. A tanulási stílus fogalma

A tanulási stílus fogalma az oktatáselmélet és a pedagógiai gyakorlat egyik sokat vitatott, ugyanakkor széles körben alkalmazott eleme. Tanulási stílus alatt Balogh szerint azt a sajátos módot értjük, ahogyan az egyén az információkat befogadja, feldolgozza, rendszerezi és alkalmazza. Ez a preferált tanulási mód összefügg az egyén kognitív, affektív és pszichomotoros jellemzőivel, valamint azzal, hogy milyen környezetben és milyen eszközökkel tanul a leghatékonyabban (Balogh, 1995).

A tanulási stílus fogalma az idők során többféle megközelítésben jelent meg a pedagógiai és pszichológiai szakirodalomban. Egyes megközelítések a tanulási stílusokat stabil, személyiséghez kötött jellemzőként kezelik, míg mások inkább kontextusfüggő, dinamikusan változó preferenciaként tekintenek rájuk (Tóth, 2022). A tanulási stílusok kutatása így nemcsak az oktatás hatékonyságának

növelését célozza, hanem hozzájárul a tanulás komplex, egyéni és társas folyamatainak mélyebb megértéséhez is. Bernáth, Kollár és Németh összefoglalója alapján a következő elméletalkotók emelkednek ki:

- Keefe (1979) korai definíciója szerint a tanulási stílus jellegzetes kognitív, érzelmi és pszichológiai viselkedések összessége, amelyek viszonylag stabil módon jellemzik, hogyan észleli, dolgozza fel és reagál a tanuló a tanulási környezetre.
- Ford és Chen (2001) már egyszerűbb megfogalmazást alkalmaznak: a tanulási stílus az információ felvételének és feldolgozásának egyénre jellemző módja.
- Pritchard (2009) szerint a tanulási stílus a tanulás egyénre jellemző módja, amely magában foglalja a gondolkodás, információfeldolgozás, tudásszerzés és tanulási stratégiák preferált formáit.

A magyar szakirodalomban sincs egységes meghatározása a fogalomnak:

- Szító (1987, 2005) az információfeldolgozási stílus fogalmával azonosítja.
- Balogh (1993) az önálló tanulás során megjelenő stílusjegyekre helyezi a hangsúlyt.
- Mező (2002) szerint a tanulási stílus az egyén által előnyben részesített külső és belső tanulási feltételeket jelenti.

A kognitív stílus fogalma is gyakran kapcsolódik ide, amely a problémamegoldás és információfeldolgozás egyéni, szokásszerű megközelítését írja le (Bernáth, N. Kollár, & Németh, 2015).

Annak ellenére, hogy az elméleti háttér ennyire sokszínű, a tanulási stílusok vizsgálata lehetőséget nyújt arra, hogy az oktatási folyamatot személyre szabottabbá, differenciáltabbá tegyük, figyelembe véve a tanulók egyéni különbségeit. A pedagógus számára a tanulási stílusok ismerete segíthet abban, hogy változatos módszereket alkalmazzon, és olyan tanulási környezetet alakítson ki, amely támogatja a tanulók motivációját és eredményességét (Virág, 2013).

2.2. A tanulási stílus mérése

A tanulási stílusok kutatása során az elméleti modellekhez, amelyek különböző aspektusokból közelítik meg a tanulás egyéni sajátosságait, a tanulási stílus mérésére is kidolgoztak eszközöket a kutatók, annak érdekében, hogy az egyén azonosítani tudja saját tanulási stílusát.

Napjainkban szinte természetes, hogy intelligenciákról beszélünk és az értelmi intelligencia egyeduralma megszűnt. Gardner a nyolcvanas évek elején kérdőjelezi meg először a hagyományos intelligencia-fogalmat, amely túlságosan szűken értelmezi a kognitív képességeket (Gardner, 1983). A többszörös intelligencia elmélete, amelyet 1999-ben alapoz meg, nyolc különböző intelligenciatípust határoz meg, amelyek minden egészséges emberben egyszerre vannak jelen (nyelvi-verbális, logikai-matematikai, képi-térbeli, testi-mozgásos, zenei, természeti, társas, személyes). Ezek szinte soha nem működnek elszigetelten, a mindennapi életben rendszerint több intelligencia segítségével kell megoldanunk összetett feladatokat (Gardner & Hatch, 1989). A tanulás is egy ilyen összetett feladat. Habár Gardner elmélete nem klasszikus tanulási stílus modell, gyakran hozzák kapcsolatba a tanulási preferenciák vizsgálatával, hiszen a többszörös intelligencia elméletek fejlődésével párhuzamosan alakultak a tanulási stílusra vonatkozó elméletek is.

David A. Kolb elmélete szerint a tanulás egy ciklikus folyamat, amely négy szakaszból áll: konkrét tapasztalat, reflektív megfigyelés, absztrakt fogalomalkotás és aktív kísérletezés. E négy szakasz kombinációja alapján négy tanulási stílust különít el.

- Konvergens: elméleti tudást gyakorlati problémák megoldására alkalmaz;
- Divergens: kreatív, sokféle nézőpontból vizsgálja a helyzeteket;
- Asszimiláló: logikus, rendszerezett gondolkodás jellemzi;

- Akkomodáló: tapasztalati úton tanul, kockázatvállaló (Kolb, 1984).

David Kolb elmélete a tapasztalati, saját élményeken keresztüli tanulás fontosságát hangsúlyozza és az általa leírt tapasztalati tanulási ciklus alapján (Vargancsik-Thörök, 2017) alakítja ki tanulási stílusokra vonatkozó kérdőívét, amely a tanulókat a következő kategóriákba sorolja: 1. konkrét, megtapasztalt tevékenységen keresztül tanuló, 2. absztrakt, elméletalkotó, 3. aktív, kísérletező, 4. reflektív, megfigyelő.

Richard Felder és Barbara Soloman tanulási stílus elgondolásukban átvették, és saját rendszerükbe illesztették Kolb információfelvételre és információfeldolgozásra vonatkozó két dimenzióját (Felder & Soloman, 1999) és kiegészítették további három dimenzióval: az információ érzékelésére (vizuális-verbális) és megértésére (analitikus-globális) vonatkozóval, valamint a tanuló által kedvelt megismerési folyamattal (induktív-deduktív) (Felder & Silverman, 1988), így létrehozva egy új tanulási stílusra vonatkozó elméletet és azt felmérő kérdőívet.

Neil Fleming modellje négy tanulási stílust különít el, és erre alapozza tanulási stílusra vonatkozó kérdőívét is (Fleming & Baume, 2006):

- Vizuális: képek, diagramok, színek;
- Auditív: hallás útján történő tanulás;
- Olvasás/írás: szövegek olvasása és írása;
- Kinesztetikus: mozgás, tapasztalati tanulás.

Ez a modell különösen népszerű a tanulók önértékelésén alapuló tanulási stílus felmérésekben a külföldi szakirodalomban.

Magyar vonatkozásban Szitó Imre úttörő munkát végzett a tanulási stílus bemutatása, valamint a tanulási stílus kérdőív kidolgozása és alkalmazása területén (Szitó 1987, 2005). A tanulási stílus többdimenziós megközelítését alkalmazza, az általa figyelembe vett tényezők: az információ felvételének módja, a társas környezet, a környezeti ingerek, a motiváció és a gondolkodási stílus (Szitó, 2005 (1987)). A kérdőív (Szitó, 2005 (1987)) ennek megfelelően 7 skálát, összesen 33 állítást tartalmaz, amelyeket 5-ös fokozatú skálán kell értékelni.

A Szitó-féle tanulási stílus kérdőívet a 2000-es évek elején Bernáth László, N. Kollár Katalin és Németh Lilla újragondolták és kiegészítették és egy 57 tételes kérdőívet hoztak létre (Bernáth, N. Kollár, & Németh, 2015), ami koncepciójában nem tér el jelentősen a régitől, de én jelen kutatásomban a Szitó-féle kérdőívet használtam, mert jóval rövidebb, ezért alkalmasabbnak találtam az online felméréshez. Magát a felmérést azért tartottam fontosnak, mert az eredménye mind csoport szinten, a pedagógusok számára, mind egyéni szinten az egyes tanulók számára többértékű és hasznos információt jelenthetnek.

A diákok gondolkodásbeli erősségei és korlátai nemcsak a tanulásuk módjára vannak hatással, hanem a tudásuk érvényesítésére, az életben való helytállásukra is. Azt várhatjuk a tanulási stílus mérésétől, hogy mind a tanárok, mind a diákok számára szempontokat szolgáltasson a problémás tanulási helyzetekben ahhoz, hogy milyen irányban érdemes változtatni a tanulási és tanítási módszereken (Bernáth, N. Kollár, & Németh, 2015).

Az oktatás feladata éppen az, hogy megtanítsa, hogyan használhatja a diák a gondolkodás összes rendelkezésére álló lehetőségét, írja Gyarmathy Éva a gondolat-térképekről írott tanulmányában (Gyarmathy, 2001). Ugyanakkor az is bizonyított, hogy a tanulási stílusban észlelhető egyéni különbségek nem befolyásolják kizárólagosan a tanulási teljesítményt – jelentős hatása van a tanulás eredményességére a kognitív képességeknél, a személyiségjegyeknél, a kulturális háttérnek és a múltbeli tanulási tapasztalatoknak is, de mindezek mellett a tanulási stílus is fontos, főként a tanulási nehézségek, tanulásban való elakadás esetében: “A tanulási eredményességgel kapcsolatban azonban úgy véljük, az iskolapszichológia szempontjából nem az a kérdés, hogy a tanulási stílus és a tanulás eredményességének kapcsolatát nagy mintán ki tudjuk-e mutatni. Sokkal inkább azt várhatjuk a tanulási stílus mérésétől, hogy mind a tanárok, mind a diákok számára szempontokat szolgáltasson a

problémás tanulási helyzetekben ahhoz, hogy milyen irányban érdemes változtatni a tanulási és tanítási módszereken.” (Bernáth, N. Kollár, & Németh, 2015, p. 27)

Az elméleti háttér összefoglalásaként elmondható tehát, hogy a tanulási stílus fogalma nem egységesen értelmezett a szakirodalomban. Egyes modellek stabil személyiségjegyként, mások dinamikus, kontextusfüggő preferenciaként kezelik. Ugyanakkor, bár a tanulási stílus fontos, nem kizárólagos tényező a tanulási eredményességben. A teljesítményt kognitív képességek, személyiségjegyek, kulturális háttér és korábbi tapasztalatok is jelentősen befolyásolják. Iskolapszichológiai szempontból jelentősége van a tanítási módszerek fejlesztésében, a differenciált oktatás megvalósításában.

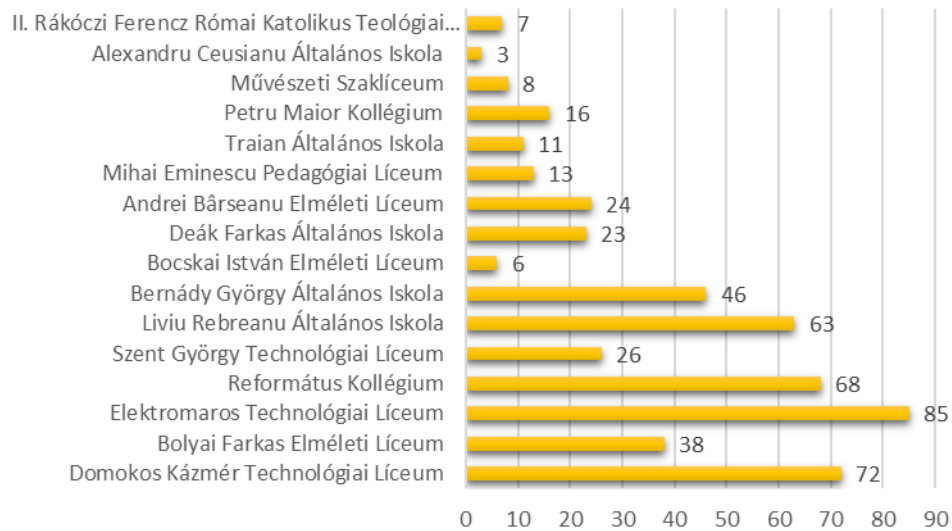
3. A kutatás hipotézise és a vizsgált csoport szocio-demográfiai jellemzői

A kutatás abból a feltételezésből indult ki, hogy összefüggés van a tanulási stílus és az online oktatási időszak kedvelése között, hiszen a különböző tanulási stílusokat preferáló diákok másként viszonyultak az online oktatás időszakához. A második hipotézis pedig arra vonatkozott, hogy a VIII. illetve XII. osztályos tanulók között eltérés mutatkozik a tanulási stílus tekintetében, és ezen különbségek ismeretében, hatékonyabban lehet támogatni őket a tanulásban.

A kutatás vizsgálati csoportja 509 Maros megyei VIII., illetve XII. osztályos tanulóból állt, akiknek 64%-a a megyeszékhely, azaz Marosvásárhely iskoláiba járt, 34%-a pedig a megye kisebb városaiba (Erdőszentgyörgy, Nyárádszereda, Régen, Szováta, Dicsőszentmárton). Ebből 248 nyolcadikos (48,72%) és 261 tizenkettedikes (51,28%) diák. A minta teljes egészében városi iskolákban tanuló diákokra korlátozódott, a kutatásban a falvakban működő általános iskolák VIII-os diákjaihoz nem jutott el a kérdőív, líceumok és szakiskolák pedig nem működnek falusi környezetben.

A mintavétel 2022. decemberében történt, tehát 2023-ban képességvizsgázó, illetve érettségiző diákokról van szó. Maros megyében 2023-ban 4015 VIII-os diák képességvizsgázott és XII-es diák 3274 érettségizett, ami összesen 7239 vizsgázó diákot jelent (edupedu.ro). Habár véletlenszerű mintavétel történt, hiszen az online google űrlaphoz a diákok tanáraik által jutottak el és ennek kitöltése nem volt kötelező, mégis a teljes populáció, azaz a vizsgázni készülő diákok több mint 7%-át értük el, tehát a minta a városi tanulók szempontjából reprezentatívnak tekinthető. A mintában a teljes populációnak megfelelő arányban vannak jelen a nemek, a minta 50,49%-a lány és 49,51%-a fiú.

A felmérésben 16 oktatási intézmény vett részt Maros megye 6 városából. A diákok iskolák szerinti eloszlása az 1. ábrán látható.

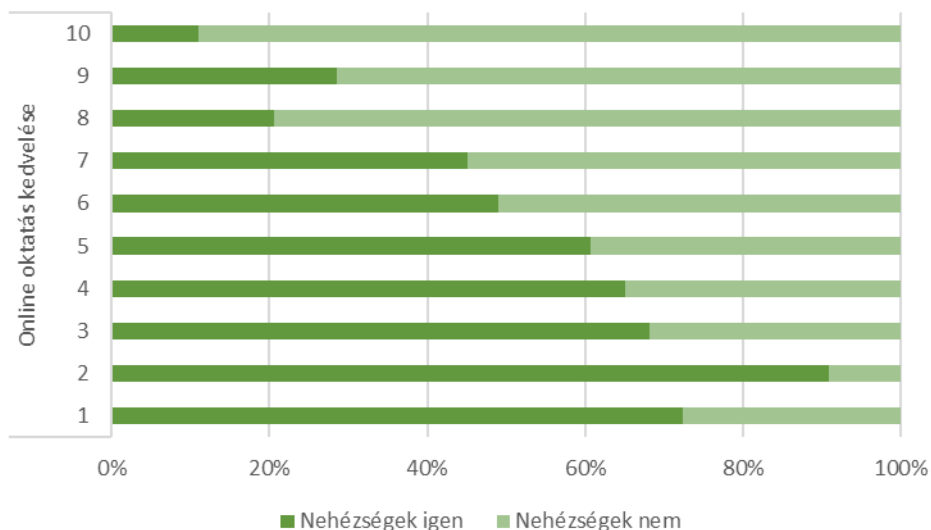

1. ábra – A diákok iskolák szerinti eloszlása

A fenti ábra alapján elmondható, hogy a kutatásban résztvevő diákok nem csak a megye legerősebb iskoláiból származnak, hanem egy változatos palettát képviselnek, a mintában szaklíceumok és kis városos iskolái is jelentős diáklétszámmal szerepelnek a marosvásárhelyi iskolák mellett.

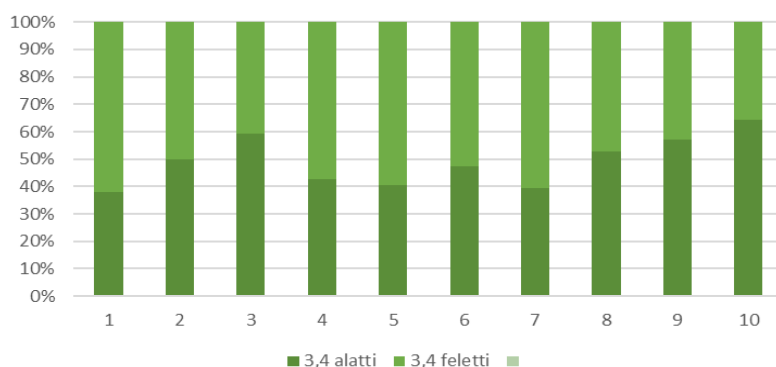
4. A tanulási stílus és az online oktatás kedvelésének kapcsolata

Kutatásunkból kiderült, hogy az online oktatást inkább kedvelték a megkérdezettek, mint nem, ezen belül a fiúk jobban, mint a lányok és a XII. osztályosok jobban, mint a VIII. osztályosok (Vargancsik-Thörök, 2025). Emellett az online oktatást nem kedvelők jelentős nehézségekkel küszködtek és ezek a nehézségek leggyakrabban az oktatási folyamatot megnehezítő technikai jellegű problémákkal függtek össze (a számítógépek, laptopok, okos eszközök hiánya, alacsony kapacitása, internet kapcsolat, hálózati lefedettség korlátai). Szignifikáns együttjárás figyelhető meg az online oktatást nem kedvelők és a nehézségekkel küszködők között ($t=-10.657$, $p=0.000$), amint az alábbi ábrán is látható (2. ábra – az online oktatás és a diákok nehézségei közötti kapcsolat). A nehézségeket nem tapasztaló tanulók az online oktatást 10-es skálán átlagosan 7,3-ra, míg a nehézségekkel szembesülők 5,09-re értékelték. Ezek alapján feltételezhető, hogy amennyiben sikerül a technikai akadályokat elhárítani és úgy tanár, mint diák megfelelő eszközökkel és platformokkal rendelkezik, amelyeket kezelni tud, az online oktatást kedvelné a diákok többsége.

2. ábra – Az online oktatás kedvelése és a diákok nehézségei közötti kapcsolat

De vajon az online oktatás kedvelése mekkora eltérést mutat a különböző tanulási stílusokat preferáló diákok esetében? Azt feltételeztem, hogy jelentősebbek lesznek az eltérések, mert például a vizuális tanulóknak kedvez az, hogy sok tananyagot PPT bemutatók formájában kaptak meg, vagy jelentős akadályt jelenthetett az auditív tanulók számára, hogy megváltozott a közeg, gyakran voltak szakadozások, technikai okból, figyelmetlenségből adódó beszólások. De nincsenek jelentős eltérések a hagyományos iskolai közegben tapasztaltaktól, ami azt jelenti, hogy úgy a tanároknak, mind a diákoknak sikerült kompenzálni az új rendszer adta lehetőségeket és kihívásokat a hatékony tanulás érdekében. A Szitó által megkülönböztetett hét tanulási stíusból egyedül a csendet kedvelők voltak azok, akik szignifikáns eltérést mutattak az online oktatás kedvelése terén. Jelen mintában a tanulási stílus szempontjából csendet preferálók átlaga 3,45 volt, ezért ehhez viszonyítottam az online oktatás kedvelését.

Hipotézis teszt összefoglaló

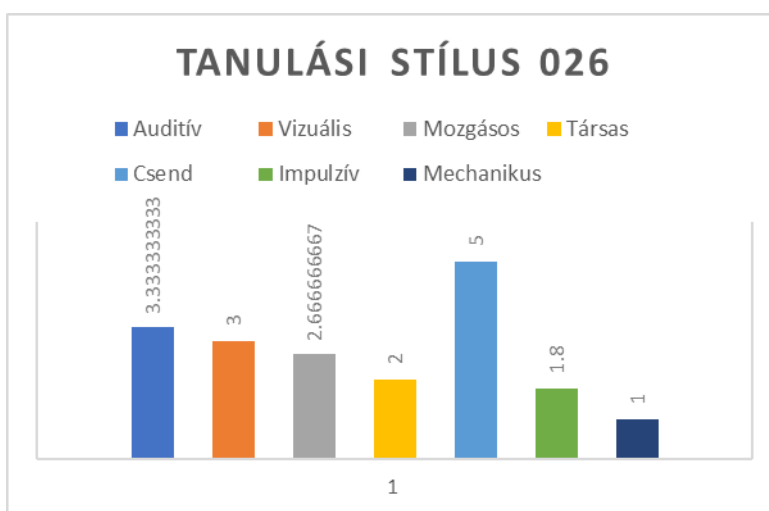
	Null hipotézis	Teszt	Szig.	Döntés
1	Az Online oktatás kedvelésének eloszlása a csend kategórián belül azonos.	Független minták Kruskal-Wallis próbája	0.012	Null hipotézis elutasítva.

3. ábra – Az online oktatás értékelése a csendet preferáló diákok körében

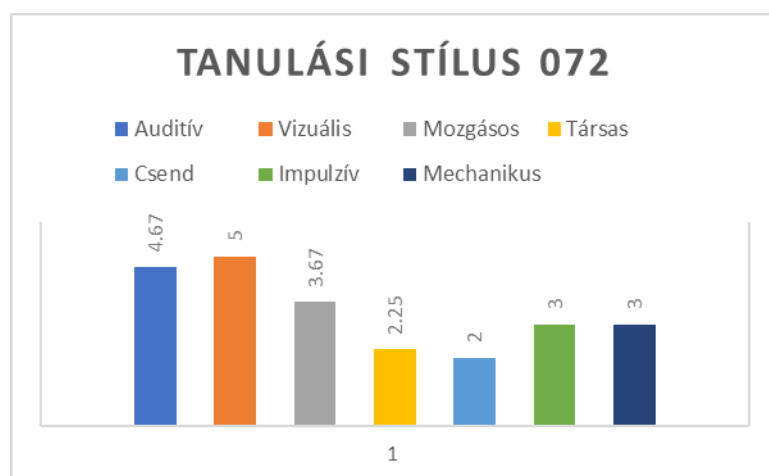
Amint az a 3. ábrán is látható, az átlagon felüli csend kedvelők nem igazán kedvelték az online oktatást és ez arra enged következtetni, hogy ebben jelentős szerepe volt az otthoni alapszajnak, a zavaró tényezőknek (szülők, testvérek jelenléte) és kis mértékben függ össze a tanárok által kialakított oktatási térrel és folyamattal.

5. Az egyéni tanulási stílus profil

A tanulási stílus ismerete elsősorban az egyén számára fontos, hiszen az egyes tanulók egyéni teljesítménye javulhat a számukra megfelelő tanulási környezet kialakítása és a tananyag személyre szabott tanulási módja által. Az alábbi ábrákon két tanulói profilt mutatok be, két VIII. osztályos diák tanulási stílusra vonatkozó egyéni jegyeit. Látható, hogy míg a 26-os minta (4. ábra) a tanulásban a csendet preferálja mindenek felett és auditív, illetve vizuális információkra van szüksége (bármilyen zaj zavarhatja, elterelheti a figyelmét, így az egyéni tanuláshoz fontos a csendes szoba/tanulósarok kialakítása, ahol akár hangosan is felmondhatja, ismételheti a leckét és lehetősége van vázlatolni, ábrákat készíteni) addig a 72-es mintánál (5. ábra) a vizualitás dominál, de fontos számára az auditív megerősítés és a mozgás is (a tananyag képszerűvé tétele segíti őt a tanulásban, kísérletek, ábrák, diagrammok, gondolatterképek használata könnyíti számára a tanultak megértését, megjegyzését, de a hangos, ritmusos, mozgásos ismétlések is).

4. ábra – A 26-os minta tanulási stílus profilja

5. ábra – A 72-es minta tanulási stílus profilja

A diákok nagyon értékelik az egyéni tanulási stílusukra vonatkozó visszajelzést és az egyes jellegzetességekre vonatkozó tanulást megkönnyítő javaslatokat, amelyeket figyelembe vehetnek az

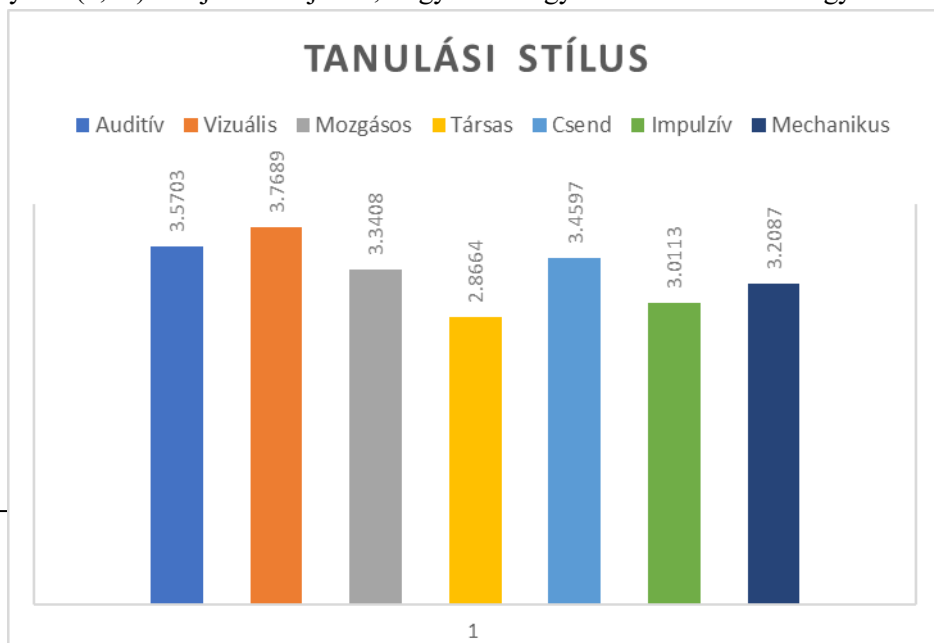
otthoni tanulási környezetük kialakításában, illetve az iskolai hatékonyabb működésük kapcsán. Ennek ellenére rendszerint nem találkoznak a tanulási stílusra vonatkozó teszttel az iskolai éveik során és nincsenek tudatában saját tanulási stílusuknak. Mivel én egyetemen tanítok, egyetemisták körében szoktam rákérdezni pedagógia órán, hogy ismerik-e saját tanulási stílusukat és még soha senki nem jelezte, hogy végzett volna erre vonatkozó tesztet. Jó lenne beemelni az oktatásba VI.-VII. osztályban a tanulási stílus elemzését, hiszen ez segíthet a képességvizsgára való felkészülésben és a hatékony középiskolai tanulásban.

Habár önmagában a tanulási stílus ismerete nem elég a hatékony tanuláshoz, hiszen a kognitív képességek sokkal erőteljesebben előrejelzik a tanulási eredményességet, mégis hasznos lehet az egyén önismerete szempontjából. Emellett a legtöbb tanulási stílusra vonatkozó kérdőív a tanuló önbevallására támaszkodik és ezt nem validálja külső megfigyelő, tehát emiatt is félrevezető lehet, hiszen a kérdőívre adott válaszok teljes mértékben az egyén értelmezésére vannak bízva. Emiatt fontosnak tartom a teszt elvégzése mellett a tanárral való beszélgetést, a teszt alapján azonosított jellegzetességek átbeszélését, elemzését, annak érdekében, hogy a diák visszajelzést is kapjon saját tanulási stílusára vonatkozóan.

Ez amiatt is fontos, mert a tanulási stílus nem egy stabil és örökérvényű jellemzője az egyénnek, ezek a preferenciák témaspecifikusak és időben is változóak. (Coffield, Moseley, Hall, & Ecclestone, 2004), tehát egy külső megfigyelővel való megbeszélése az eredményeknek alakíthatja, hatékonyabbá teheti a tanulást.

6. A teljes minta tanulási stílusra vonatkozó jellegzetességei

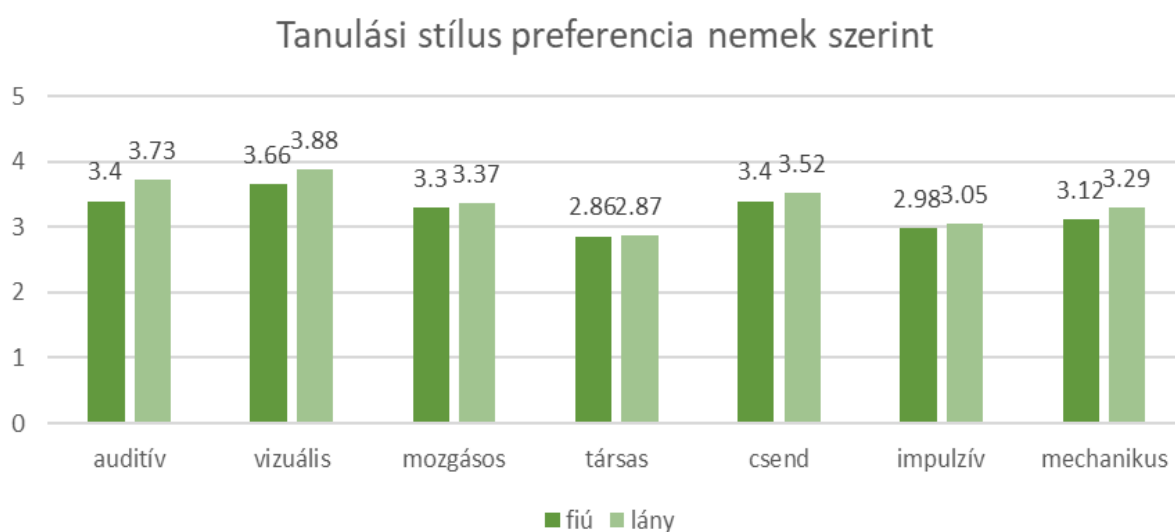
A teljes minta kiegyensúlyozott a tanulási stílus tekintetében, hiszen nincsenek nagyon erős preferenciák egyik tanulási stílus irányában sem, amint az a 6. ábrán is látható. A mintában a vizuális stílus átlagértéke a legmagasabb (3,77), ezt követi az auditív stílus (3,57) és a társas stílus átlaga a legalacsonyabb (2,86). Ez jól mutatja azt, hogy habár egyéni szinten sokkal nagyobbak az eltérések a

különböző tanulási stílusok között, közösségi szinten ezek a különbségek nem számottevőek, tehát érdemes az oktatásban, ahol 15 és 30 közötti osztálylétszámokkal dolgoznak a pedagógusok, minden tanulási stílus jellegzetességeit figyelembe véve kialakítani a tanórákat és minnél változatosabbá tenni ezeket.

7. ábra – Az N=509, azaz a teljes minta átlagolt tanulási stílus profilja

A nemek között jelentős eltérések vannak a tanulási stílus tekintetében – a lányok nagyobb mértékben használják az auditív ($p=0,000$), a vizuális ($p=0,003$) és a mechanikus ($p=0,024$) tanulást, mint a fiúk, amint az a 7. ábrán látható.

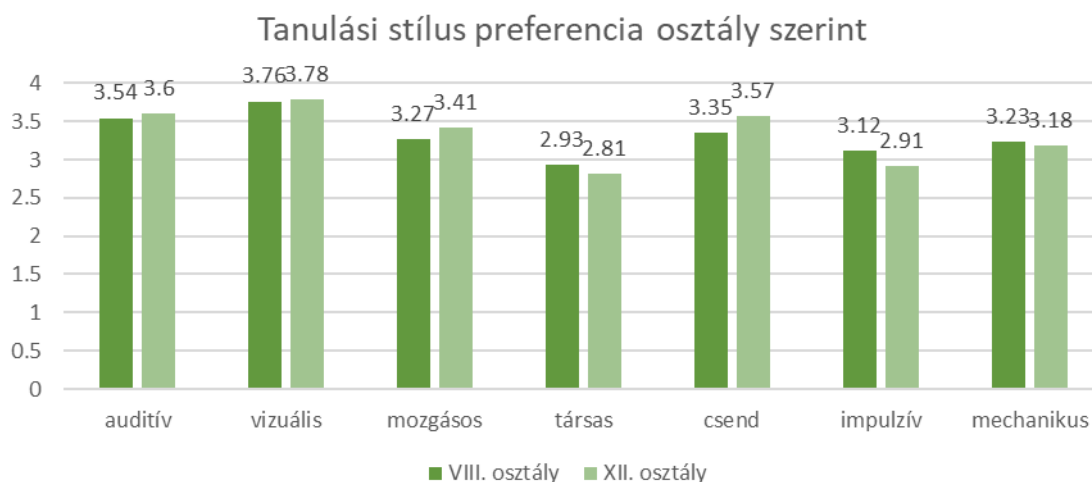

Hipotézis teszt összefoglaló

	Null hipotézis	Teszt	Szig.	Döntés
1	Az auditív eloszlása a nem kategórián belül azonos.	Független minták Mann-Whitney U próbája	0.000	Null hipotézis elutasítva.
2	A vizuális eloszlása a nem kategórián belül azonos.	Független minták Mann-Whitney U próbája	0.003	Null hipotézis elutasítva.
3	A mozgásos eloszlása a nem kategórián belül azonos.	Független minták Mann-Whitney U próbája	0.298	Null hipotézis elfogadva.
4	A társas eloszlása a nem kategórián belül azonos.	Független minták Mann-Whitney U próbája	0.847	Null hipotézis elfogadva.
5	A csend eloszlása a nem kategórián belül azonos.	Független minták Mann-Whitney U próbája	0.113	Null hipotézis elfogadva.
6	Az impulzív eloszlása a nem kategórián belül azonos.	Független minták Mann-Whitney U próbája	0.125	Null hipotézis elfogadva.
7	A mechanikus eloszlása a nem kategórián belül azonos.	Független minták Mann-Whitney U próbája	0.024	Null hipotézis elutasítva.

8. ábra – A lányok és fiúk közötti eltérések a tanulási stílus tekintetében (N=509)

A két korosztály tekintetében is vannak jelentős eltérések a mintában: a XII. osztályosok számára fontosabb a mozgásos tanulás ($p=0,020$) és a csend ($p=0,007$) míg a VIII. osztályosok inkább hallgatnak az intuíciónak, azaz impulzívabbak ($p=0,001$) a tanulás során (lásd a 8. ábrát).

Hipotézis-teszt összefoglaló

	Null hipotézis	Teszt	Szig.	Döntés
1	Az auditív eloszlása az osztály kategórián belül azonos.	Független minták Mann-Whitney U próbája	0.384	Null hipotézis elfogadva.
2	A vizuális eloszlása az osztály kategórián belül azonos.	Független minták Mann-Whitney U próbája	0.796	Null hipotézis elfogadva.
3	A mozgásos eloszlása az osztály kategórián belül azonos.	Független minták Mann-Whitney U próbája	0.020	Null hipotézis elutasítva.
4	A társas eloszlása az osztály kategórián belül azonos.	Független minták Mann-Whitney U próbája	0.125	Null hipotézis elfogadva.
5	A csend eloszlása az osztály kategórián belül azonos.	Független minták Mann-Whitney U próbája	0.007	Null hipotézis elutasítva.
6	Az impulzív eloszlása az osztály kategórián belül azonos.	Független minták Mann-Whitney U próbája	0.001	Null hipotézis elutasítva.
7	A mechanikus eloszlása az osztály kategórián belül azonos.	Független minták Mann-Whitney U próbája	0.680	Null hipotézis elfogadva.

9. ábra – A VIII. és XII. osztályos diákok közötti eltérések a tanulási stílus tekintetében (N=509)

A VIII. osztályosokra inkább jellemző intuitív gondolkodási stratégia az analitikus ellentettje, amelyre a szisztematikusan, formális logikai elveken, lépésenként felépített problémamegoldás jellemző. Ők ezzel szemben heurisztikusan gondolkodnak, nem tudják még lépésekre bontani a gondolkodás folyamatát, de feladatmegoldásuk mégis hatékony, hiszen ez a stratégia a kreatív, szokatlan

megoldásokat igénylő helyzetekben jobb teljesítményhez vezet. Amint azt már hasonló kutatásokban is megállapították: „A serdülők emiatt jellemzően egyenetlenséget mutatnak a tanulásban, a végrehajtó funkciók közül a komplex feladat-végrehajtás tervezése, a motoros szekvenciák kivitelezése, és a verbális fluencia csak a serdülőkor végére éri el a felnőttekre jellemző szintet. A tanulásfejlesztésben ezért az értelmes tanulás fejlesztésére kell helyezni a hangsúlyt. Fontos a lényegkiemelés, az összefüggések felismerésének fejlesztése, az összetett tanulási technikák és a tantárgyspecifikus tanulási technikák gyakorlása.” (Dávid, 2015, p. 29)

A mozgásos tanulás nem csak a tanuló tanulás közbeni izgó-mozgó magatartását fedi, hanem azt is, hogy mozgás által, azaz írás, rajzolás, ábrák, diagrammok készítése segítségével a tudás rögzítését, alaposabb átlátását, megérettését szolgáló magatartást alakít ki. A csendet kedvelők, pedig egyedül szeretnek tanulni, társaikat inkább hátráltató tényezőnek fogják fel a tanulási folyamatban. Ilyenként a XII. osztályos diákok esetében dominánsabbak ezek a jellemzők, mint a VIII. osztályosoknál, hiszen ők már célirányosabban tanulnak, jobban kikristályosodott a pályaválasztási céljaik eléréséhez szükséges tanulás, „optimális esetben a mélyreható tanulási stratégiával az értelmes tanulás módszereit alkalmazzák a diákok és megfelelően fejlettek a végrehajtó funkciók. Megtalálható már a gondolati támpontok kiemelése, a vázlat- és tervekészítés, az új anyag értelmes behelyezése a régi ismeretek rendszerébe.” (Dávid, 2015, p. 30)

Összegzésként a teljes minta tanulási stílusára az egyenletes eloszlás jellemző, ezért tanárként minden tanulási stílust figyelembe véve érdemes átadni a tananyagot. A lányokra inkább jellemző az auditív, a vizuális és a mechanikus tanulás, mint a fiúkra, a VIII. osztályosokra inkább az impulzív tanulás, míg a XII. osztályosokra a mozgásos tanulás és a csend igénye jellemzőbb.

7. Következtetések

A tanulási stílus továbbra is releváns tényező az oktatásban, különösen az egyéni tanulási utak támogatásában. A tanulási stílusban észlelhető egyéni különbségek ugyan nem befolyásolják kizárólagosan a tanulási teljesítményt, hiszen jelentős hatása van a tanulás eredményességére a kognitív képességeknek, a személyiségjegyeknek, a kulturális háttérnek és a múltbéli tanulási tapasztalatoknak is, de jelentőségük nem vonható kétségbe, így a tanulási nehézségek felismerésében és kezelésében játszott szerepük sem.

A tanulási stílus nem statikus, hanem időben és kontextusban változó preferenciarendszer, amelyet érdemes rendszeresen újraértékelni. A tanulók önismeretének fejlesztése és a tanárokkal való visszajelzés alapú megbeszélés segítheti a tanulási folyamat hatékonyságát.

A tanulási stílusok ismerete azért is fontos, mert így a pedagógusok a diákok által preferált stílusokhoz adaptálhatják oktatási módszereiket és mivel ez a nagylétszámú osztálytermi oktatásban kihívás lehet, érdemes egyensúlyra törekedni, figyelembe véve a korosztálynak megfelelő célkitűzéseinket a hatékony tanulás elérésében. A tanulási stílusok eloszlása kiegyensúlyozott volt a teljes mintában, ami arra utal, hogy a pedagógusoknak érdemes minden tanulási stílust figyelembe venniük a tanórák tervezésekor.

A tanulási stílus és az online oktatás kapcsolatának tekintetében azt tapasztaltam, hogy a tanulók többsége kedvezően viszonyult az online oktatáshoz, különösen akkor, ha nem ütközik technikai nehézségekbe. A tanulási stílusok közül egyedül a csendet preferálók mutattak szignifikánsan negatívabb attitűdöt az online oktatással szemben.

A nemek és évfolyamok között is tapasztalhatók különbségek: a lányok inkább auditív, vizuális és mechanikus tanulási stílusokat preferálnak, a XII. osztályosok körében gyakoribb a mozgásos tanulás és a csend iránti igény, a VIII. osztályosok impulzívabb tanulási stratégiákat alkalmaznak, ami életkori sajátosságként értelmezhető.

Ugyanakkor a tanulási stílusokra való túl szűk körű összpontosítás figyelmen kívül hagyhatja a tanulási folyamat összetettségét, ezért mindig figyelni kell a hosszú távú célokra, figyelembe véve, hogy a tanulási stílus alakítható, fluid képződmény. Ilyen értelemben a hatékony tanulás gyakran a

tartalomhoz és a kontextushoz igazított különböző módszerek kombinációját jelenti és nem a rugalmatlan, egyetlen tanulási stílusra kihegyezett megközelítést. Ezért a tanulási stílusok mellett egyre nagyobb hangsúlyt kap a változatos oktatási stratégiák és a személyre szabott tanulási tapasztalatok fontossága.

A címben feltett kérdésre egyértelműen igen a válasz. A tanulási stílusnak van jelentősége a jelenlegi oktatási valóságban, különösen az individualizált tanulási utak támogatásában és a tanulási nehézségek kezelésében. A jövőben relevanciája abban rejlik, hogy segíthet a tanulók önismeretének fejlesztésében, a személyre szabott tanulási környezet kialakításában, valamint a tanárok módszertani sokszínűségének növelésében. A tanulási stílusok figyelembevétele hozzájárulhat a tanulási motiváció növeléséhez és a tanulási eredményesség javításához, különösen a digitális oktatási környezetekben, ahol a tanulók eltérő preferenciái még inkább előtérbe kerülnek.

Szakirodalom

Balogh, L. (1995). *Tanulási stratégiák és stílusok, a fejlesztés pszichológiai alapjai*. Debrecen: KLTE Kiadó.

Bernáth, L., N. Kollár, K., & Németh, L. (2015). *A tanulási stílus mérése*. Budapest: Iskolapszichológia 36.

Coffield, F., Moseley, D., Hall, E., & Ecclestone, K. (2004). *Should we be using learning styles? What research has to say to practice*. Learning & Skills Research Center.

Dávid, M. (2015). *KUTATÁSI ZÁRÓTANULMÁNY A tanulási eredményesség összefüggései az önszabályozó tanulás, és a munkamemória fejlettségével, az IKT használat gyakorisága függvényében*. Letöltés időpontja: 2024.05.21,

https://www.academia.edu/74916386/KUTAT%C3%81SI_Z%C3%81R%C3%93TANULM%C3%81NY_A_tanul%C3%A1si_eredm%C3%A9nyess%C3%A9g_%C3%B6sszef%C3%BCgg%C3%A9sei_az_%C3%B6nszab%C3%A1lyoz%C3%B3_tanul%C3%A1s_%C3%A9s_a_munkamem%C3%B3ria_fejletts%C3%A9g%C3%A9vel_az_IKT_haszn

Felder, R. M., & Silverman, L. K. (1988). Learning and teaching styles in engineering education. *Engineering education*, 78, 674-681.

Felder, R. M., & Soloman, B. A. (1999). Index of Learning Styles Questionnaire. *Learning*.

Fleming, N., & Baume, D. (2006). Learning Styles Again: VARKing up the Right Tree! *Educational Developments*, 7, 4-7. Retrieved 04 12, 2024, from http://www.johnsilverio.com/EDUI6702/Fleming_VARK_learningstyles.pdf

Gardner, H. (1983). *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. Basic Books.

Gardner, H., & Hatch, T. (1989). Multiple Intelligences to School: Educational Implications of the Theory of Multiple Intelligence. *Educational Researcher*, 18, 4-9.

Gyarmathy, É. (2001). Gondolatok térképe. *TaniTani 18-19.*, 108-115. Retrieved 03 17, 2024, from <http://www.diszlexia.hu/mindmaptani.pdf>

Kolb, D. (1984). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Prentice Hall.

Szító, I. (2005 (1987)). *A tanulási stratégiák fejlesztése*. Budapest: Iskolapszichológia 2.

Tóth, P. (2022). *A tanulási stílus empirikus vizsgálata*. Budapest: Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem.

Vargancsik-Thörök, K. (2017). Az élménypedagógussá válás útján. *PedActa*, 83-91.

Vargancsik-Thörök, K. (2025). A koronavírus időszakában megtapasztalt online oktatás tanulságai in Bakk-Miklósi, K., Irimia, O., Moldovan T., Vargancsik-Thörök, K. *A jövő jelene*, Kolozsvári Egyetemi Kiadó.

Virág, I. (2013). *Tanuláselméletek és tanításitanulási stratégiák*. Eger: Eszterházy Károly Főiskola.

Authors

VARGANCSIK-THÖRIK Krisztina Iringó, Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem, Tanárképző Intézet, Marosvásárhely (Románia), vargancsik.iringo@gmail.com